

החרם האקדמי של ה-ASA וסוגיית הבידוד הבינלאומי:

דף מידע לקראת הדיון בוועדת המדע והטכנולוגיה

אנו מתכבדים להציג בפניכם ממצאים, מסקנות והמלצות מתוך מחקר מקיף שביצע מכון המחקר "מולד" באשר למעמדה הבינלאומי של ישראל וסכנת הבידוד.

- **שני סוגי חרמות.** ה-ASA הינו ארגון שולי למדי באקדמיה האמריקאית. לחרם שהטיל על ישראל יש בעיקר משמעויות סימבוליות, ואין לו השלכות מעשיות של ממש. בדיקה של כלל החרמות המוטלים כיום על ישראל מעלה שניתן לחלקם לשתי קטגוריות: הראשונה - חרמות שנועדו לפגוע בכל מדינת ישראל, שהם לרוב סימבוליים בלבד, חסרי השפעה כמעט ומקורם בקצוות של המערכת הפוליטית; השנייה - חרמות המכוונים ספציפית לשטחים, שהינם בדרך כלל בעלי השפעות מעשיות והשלכות מערכתיות מרחיקות לכת, כמו מקרה ה-Horizon 2020.
- **היעדר ביקורת פנים-אמריקאית.** מה שמטריד בפרשת ה-ASA אינו החרם עצמו אלא העובדה שהקולות במערכת הפוליטית והתקשורתית האמריקאית, שנכונים להתייצב לצדה של ישראל, הולכים ומתמעטים. הדבר נכון בעיקר לגבי ידידים קרובים של ישראל, שאינם יכולים להיחשד בדה-לגיטימציה של המדינה. העובדה שהארגון המחרים לא נתקל כמעט בביקורת נובעת מכך שקיים היום בעולם קונצנזוס בינלאומי רחב, כמעט יחיד מסוגו, נגד הימצאות ישראל בשטחי הגדה.
- **הצורך במנגנון ממשלתי לביצוע רישום, אפיין ומעקב.** אחד הכשלים הבסיסיים של ישראל בהתמודדות עם חרמות בינלאומיים בא לידי ביטוי בכך שאין לממשלה כל מעקב בין-משרדי אחר כלל החרמות המופנים נגד המדינה. זו הסיבה שקשה לקבל החלטות באשר למדיניות הטיפול בהם. מעקב מקצועי כזה צריך לעמוד לא רק על כמות החרמות אלא גם על אופיים: מקורות, מוטיבציות והשלכות מעשיות.
- **מעמדה הבינלאומי של ישראל - סיפור הצלחה.** באופן כללי, מעמדה של ישראל הוא סיפור הצלחה כמעט יחיד מסוגו. הקהילה הבינ"ל מעוניינת בשיתוף פעולה קרוב עם ישראל במגוון תחומים. לפיכך, נבואות הזעם לגבי בידוד בינלאומי של ישראל מוגזמת; בניגוד לדעה הרווחת, המדינה לא סובלת מדה-לגיטימציה. החרם הוא תופעה שולית יחסית, שלא מצליחה לקנות אחיזה בקרב הקהל הרחב או האליטות ברחבי העולם. זאת משום שרוב הגורמים שבאים במגע עם ישראל מכירים חד-משמעית בזכותה להתקיים.
- **על מסלול התנגשות עם בעלות הברית במערב.** בדיקה מקיפה של כלל החרמות התרבותיים-מדעיים המוטלים על ישראל מראה במובהק שכמעט 100% מהמקרים שבהם יחסי החוץ של ישראל אינם אופטימליים קשורים במישרין לשליטה הישראלית על השטחים. בעניין זה קיים קונצנזוס בינ"ל כמעט מוחלט, השולל את המדיניות הישראלית מעבר לקו הירוק. לפי כל הערכה סבירה, אין גם סיבה לצפות שהוא ישתנה. המחשבה שלפיה ניתן להתעלם ממחלוקת קשה זו בין ממשלת ישראל לבין הקהילה הבינלאומית היא מחשבה בלתי-אחראית שאינה מעוגנת במציאות.

- **תפיסות היסוד של הממשלה והשלכותיהן.** בעשור האחרון ניתן לזהות בישראל מצד אחד הערכת-יתר של כוחה ומצד שני הערכת-חסר של הנזק שעלול להיגרם עקב הרעה משמעותית ביחסים עם ארה"ב ואירופה. תפיסה זו גוררת התנהלות כושלת ברמה הבינלאומית שגובה מישראל מחירים כבדים. ניתן להעריך כי המשך התנהלות זו יגרור בעתיד נזקים כבדים עוד יותר.
- **אין תחליף לברית עם המערב.** העשור האחרון מבשר על תופעה נוספת: בכל פעם שמתגלע משבר בין ישראל לאחת מבנות בריתה מנסים קברניטי המדינה להסיט את תשומת הלב מהמחלוקת הקשה אל עבר יעד חדש ומבטיח: הודו, מזרח אירופה, דרום אמריקה, סין ועוד. בחינת הנתונים הכלכליים בארץ ומעבר לים מלמדת כי הטענה שיש תחליף ליחסינו ההדוקים עם ארה"ב ואירופה מופרכת מעיקרה.
- **התמודדות אחראית עם ברית במשבר.** לאור כל זאת, מנהיגות ישראלית אחראית חייבת לקחת בחשבון את הסכנות הנשקפות לה מהתעצמות הקרע עם המערב. במקביל, עליה להפנים כי כל פתרון לסכסוך הישראלי-פלסטיני חייב לעלות בקנה אחד עם ערכי היסוד של הדמוקרטיה המערביות, וכי המשך הדחייה של פתרון זה מסב לישראל נזק משמעותי שהשפעתו על חיי אזרחיה רק תלך ותגדל בשנים הקרובות.

כתמיד, נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה או הערה. את המחקר המלא "מעמד ישראל בעולם וסוגיית הבידוד: ברית במשבר" ניתן לקרוא באתר האינטרנט של מכון המחקר - www.molad.org